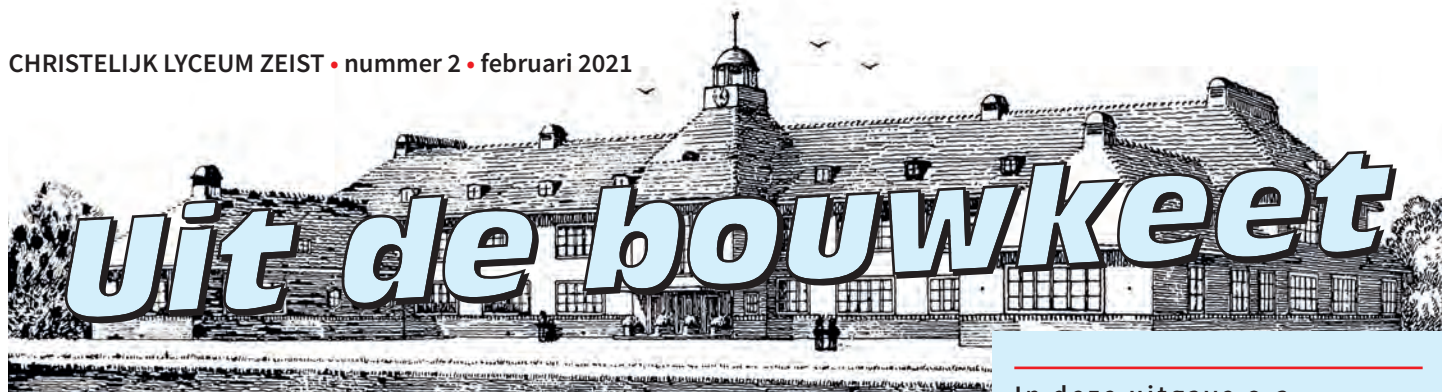

Van de redactie

Het Christelijk Lyceum Zeist werkt gestaag verder aan de verdere uitbreiding en de vernieuwing van het bestaande monumentale gebouw.

De afgelopen jaren ging het om de inrichting van een kantine, het zogenaamde Grand Café in het verlengde van de centrale benedenhal. Daarnaast vond in 2019 restauratie plaats van de aula, ontworpen in de jaren twintig van de vorige eeuw. Tijdens deze restauratie werd de aula deels ingericht als een klassieke 'library', een bibliotheek met galerijen, het geheel naar een ontwerp van architectenbureau Wiersema.

Inmiddels is het Definitief Ontwerp afgerond van het zogenaamde 'masterplan'.

Dit masterplan voorziet in een groot-schalige renovatie van het niet-monumentale gedeelte (achterbouw) van

Vernieuwing en traditie, het zijn niet voor niets de pilaren waar het CLZ stevig op steunt.

de school en een algehele verduurzaming van het gehele schoolgebouw.

Deze vaststelling van het definitief ontwerp is belangrijk, want op basis van dit definitieve ontwerp kan het zogenaamde 'bestek' worden gemaakt. Daarin staat alles wat de aannemer nodig heeft zich in te schrijven voor het gehele bouwproject: van de ruimtelijke inrichting tot en met de te gebruiken materialen en kleurstellingen.

Na voltooiing van het bestek zal in mei 2021 de aanbesteding van de uitvoerende partijen plaatsvinden. Met als doel om in september 2021 te starten met de uitvoeringsfase.

De duur van de uitvoeringsfase hangt af van de fasering, hetgeen in concept is opgesteld. Aan de hand van deze fasering wordt uitgegaan van 1,5 tot 2 jaar uitvoeringsfase. Het gaat om vijf bouwfasen. Dat betekent dat rond de zomervakantie 2023 het gehele bouwproject zal worden opgeleverd.

Het gehele bouwplan behelst een uitbrei-

ding en forse renovering van de diverse aanbouwen aan de achterzijde van de school. Het zijn die gedeelten die in de jaren '80 en '90 van de vorige eeuw aan het gebouw werden toegevoegd.

Met name de bètavakken zullen daarmee de beschikking krijgen over een reeks moderne praktijklokalen en eigentijdse laboratoriumruimten.

Belangrijkste knelpunten die worden opgelost:

- onvoldoende onderwijsruimte;
- te weinig samenhang tussen de verschillende bouwdelen die in de loop der jaren zijn ontstaan;
- krappe gangen in sommige delen van het gebouw;
- onlogische looproutes, veel doodlopende gangen;
- te weinig ruimte waar leerlingen zelfstandig kunnen werken;
- verbetering duurzaamheid en ventilatie.

Tegelijkertijd met deze renovatie en gedeeltelijke nieuwbouw zal ook het monumentale gedeelte van de school zoveel mogelijk in oude luister worden hersteld. Vernieuwing en traditie, het zijn niet voor niets de pilaren waar het CLZ stevig op steunt. ■

In deze uitgave o.a.

Veiligheid staat voorop: bouwplaats, inrichting en bouwweg **2**

In gesprek met Stan Poels, bestuurder CVO Groep

3

De kunstvakken krijgen een nieuwe behuizing. In gesprek met docent Noor van der Brugge.

5

Bètavakken krijgen nieuwe vleugel op de eerste verdieping **6**

Architect Herman Bakker
Duurzaamheid en draagvlak **7**

Bijeenkomsten leerlingen en architect

10

Verduurzaming als opgave **12**

Ontwerp en monument, geschiedenis en toekomst

15

Veiligheid staat voorop: bouwplaats, inrichting en bouwweg

De uitvoeringsfase zal plaatsvinden ‘met de winkel open’ waarbij de school tijdens de uitvoeringsfase in gebruik zal blijven. Met een beperkt aantal extra noodlokalen kan de school in fases verbouwd worden terwijl het onderwijs voortgang zal vinden. In elke fase wordt een gedeelte van het gebouw volledig aangepakt en opgeleverd om in gebruik te worden genomen.

Na de oplevering van een fase zal de nieuwe fase beginnen met het aanpakken van een ander gedeelte van de school. In totaal vindt de bouw in vijf fases plaats. Bij elkaar gaat het ca. 1,5 tot 2 jaar duren. Om de bouwfases op een veilige manier te laten verlopen wordt er met grote aandacht gewerkt aan een veiligheids- en faseringsplan.

Om de bouwfases op een veilige manier te laten verlopen wordt er met grote aandacht gewerkt aan een veiligheids- en faseringsplan.

bouwplaats en de aan te leggen bouwweg zijn eveneens bekeken vanuit veiligheid en bereikbaarheid.

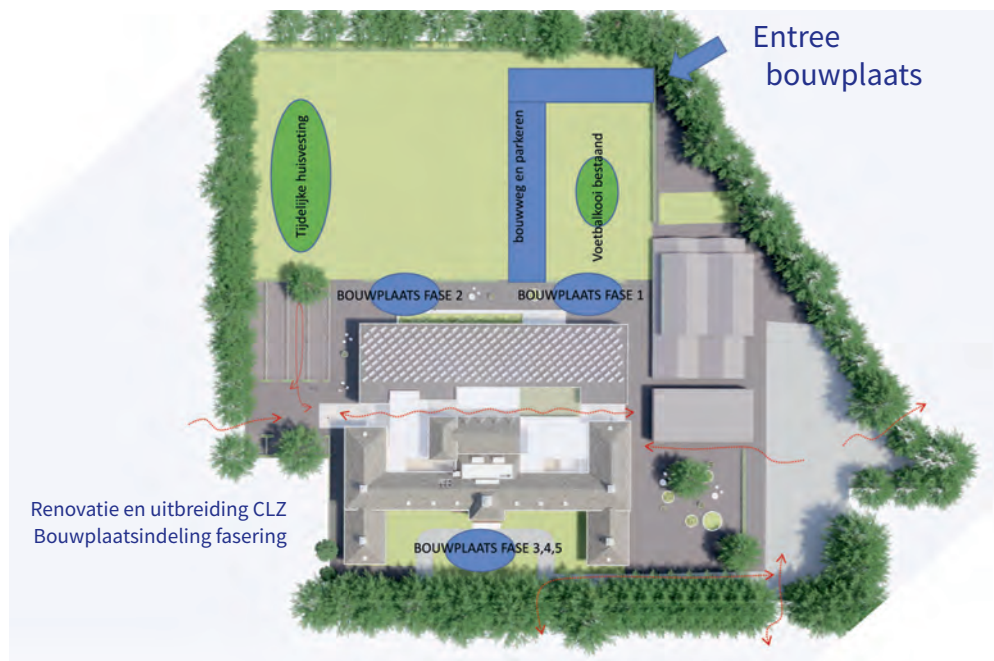
Door de entree van de bouwplaats aan de achterzijde van het terrein te positioneren kan er zowel op de directe ontsluitingswegen van de school als op het schoolterrein een veilige en duidelijke scheiding worden aangebracht tussen de

bouwstroom en de gebruikersstroom. Dit met als doel om deze stromen elkaar niet te laten kruisen.

Hierbij is ook rekening gehouden met de beperkte entreamogelijkheden van het terrein vanwege de fraaie groene omzoming van het gehele schoolterrein. Op het schoolterrein zelf zal voorzien worden in voldoende parkeermogelijkheden voor de bouwstroom zodat daarmee ook het parkeren op het eigen terrein wordt opgelost. ■

Logistiek en veiligheid zijn belangrijke aspecten bij het gefaseerd uitvoeren. In de afbeelding hiernaast is aangegeven waar de bouwplaatsinrichting per fase is voorzien en hoe de entree bouwplaats en bouwweg op eigen terrein zal verlopen. De bouwplaatsinrichting is verschillend, afhankelijk van dat deel van het gebouw dat uitgevoerd gaat worden.

Hierbij is ook rekening gehouden met het goed en veilig kunnen scheiden van de bouwstromen en gebruikersstromen: de leerlingen en medewerkers van de school. Daarbij is goede bereikbaarheid voor beide stromen ook van belang voor de posities van de bouwplaatsen. De entree

Bouwplanning 2021-2023

- februari 2021: vaststelling Definitief Ontwerp;
- mei 2021: aanbesteding uitvoerende partijen, aannemer(s) etc.;
- zomer 2021: plaatsing noodlokalen op het plein voor het nieuwe gymlokaal, verplaatsing huidige noodlokalen;
- zomer 2021: aanpassingen parkeerterrein;
- zomer 2021: inrichting bouwketen en bouw toevoer op sportterrein;
- september 2021: start bouw volgens faseringsplan, realisatiefase;
- september 2021 tot zomer 2023: realisatiefase, uitvoering nieuwbouw, aanpassing oude gebouw;
- zomer 2023: herinrichting schoolterrein;
- augustus 2023: oplevering gehele bouwproject;
- september 2023: opening nieuwe schoolgebouw.

In gesprek met Stan Poels, bestuurder CVO Groep

Stan Poels

De grootste kans ligt in het realiseren van een mooi duurzaam schoolgebouw met een betere ventilatie, moderne faciliteiten, een gebouw, – en dat is van het grootste belang –, dat tegelijkertijd haar monumentale ‘allure’ behoudt.

ruimtes zoals een goede aula en een prettige “kantine”. Leerlingen moeten elkaar kunnen ontmoeten. Ik ben namelijk een groot voorstander van “de school als gemeenschap”.

mentaal pand is in het algemeen veel en veel duurder dan nieuwbouw. Ja, dat hebben we gemerkt en dat zullen we wel blijven merken. Het is niet anders.

Wordt het CLZ er na de verbouwing aantrekkelijker op, zijn er ervaringen met andere locaties?

Het CLZ wordt na de verbouwing nog aantrekkelijker, zowel voor de leerlingen, de ouders als voor alle medewerkers. Het monumentale deel wordt verbonden met een modern nieuw gebouw en dat komt er prachtig uit te zien. Het toch wel wat “treurige” achterste gedeelte krijgt een enorme facelift. En de prachtige ligging in dit deel van het Lyceumkwartier blijft natuurlijk intact. ➔

Hoe groot is de urgentie van de bouwplannen op het CLZ?

De verbouwing van het CLZ is een zaak van grote urgentie. We hebben misschien te lang gedacht, dat we in dit monumentale pand nog lange tijd vooruit konden. Maar het gebouw leent zich eigenlijk niet echt meer voor de moderne, minder klassieke vormen van onderwijs. Bovendien had het gebouw te weinig “collectieve”

Wat betekent het bestuurlijk dat we in het geval van het CLZ te maken hebben met een monumentaal gebouw, een gemeentelijk monument ook?

Voordeel is absoluut dat het een prachtig gebouw is, een gebouw dat “geschiedenis ademt”. Het nadeel is natuurlijk, dat je dus bouwkundig relatief weinig echte ingrepen mag plegen, en dat alles wat je doet relatief duur is. Renovatie van een monu-

Nieuwbouw achterzijde

Met die mooie buitenruimte, dat schitterende terrein met dat fraaie sportveld. Echt uniek. Bovendien is het bekend dat ouders en leerlingen een nieuw of mooi verbouwd schoolgebouw natuurlijk aantrekkelijk vinden.

Hoe is tot nu toe de samenwerking met de gemeente Zeist?

Ik vind het heerlijk samenwerken met de gemeente Zeist. Die samenwerking is gebaseerd op vertrouwen. Dat hebben we bij de recente bouw van een derde gymzaal bij het CLZ al ervaren. Door een extra bijdrage van de gemeente kunnen we tevens flink investeren in de duurzaamheid van het schoolgebouw, wat gegeven de monumentale status een kostbare aangelegenheid is.

Waar liggen de risico's van het project?

De grootste risico's zijn dat we tijdens de renovatie aanlopen tegen zaken die we niet wisten. Wat zijn "de geheimen van het gebouw"? En wat zijn de kosten die we moeten maken om die geheimen te ontrafelen? Maar het gaat natuurlijk ook om kansen. De grootste kans ligt in het realiseren van een mooi duurzaam schoolgebouw met een betere ventilatie, moderne faciliteiten, een gebouw, - en dat is van het grootste belang -, dat tegelijkertijd haar monumentale "allure" behoudt.

Welke eisen stelt het onderwijs van de toekomst aan een dergelijk bouwproject?

Meer ruimtes voor leerlingen om in kleine groepen en projectmatig te werken. Minder klassikaal dus. En meer praktijkgericht.

Geven de recente bouwprojecten (gymzaal, aula en grand café) voldoende vertrouwen in een goed einde van dit grote project?

Dat vertrouwen heb ik zeker. Van de verbouwing van het grand café hebben we veel geleerd. Die was duurder dan gepland. De aula en derde gymzaal zijn keurig binnen het budget gebleven. En het externe bouwmanagementbureau HEVO gaat ons ook helpen om dit project, zowel qua tijd als qua geld, zo goed mogelijk te beheersen.

Hoe verloopt de bouwbegeleiding tot nu toe van het HEVO?

Het is natuurlijk nog erg vroeg in het traject, maar de eerste ervaringen zijn goed. We kennen HEVO ook van de nieuwbouw van de twee Revis-scholen in Wijk bij Duurstede (2012) en Doorn (2017). Dat is toen prima gegaan. Voor het CLZ geldt: "the proof of the pudding is in the eating". Dus hoe gaat de aanbesteding eruit zien en het bouwproces daarna?

Kijk je als bestuurder puur naar de functionele aspecten of ook naar de

esthetische / architectonische?

Ik kijk uiteraard vooral naar de financiële aspecten. Die andere aspecten zijn goed verankerd bij de school zelf, bij de projectgroep en bij de architect, die een prachtig ontwerp heeft gemaakt, dat echt past bij het CLZ.

Hebben we als CVO Groep voordeel van de ervaring opgedaan bij de bouw van het Revis Doorn?

Jazeker, daar hebben we geleerd hoe je zo'n miljoenenproject moet "runnen". En dat je ongetwijfeld tegenvallers gaat krijgen. Maar ook meevallers. Dat je zult moeten bijsturen. Dat je keuzes moet maken. Dat niet alles kan. Cruciaal is dat je goed blijft communiceren met alle betrokkenen: ouders, leerlingen, medewerkers omwonenden etc. Dat is zo belangrijk! Al is het alleen maar over de overlast die je nu eenmaal hebt als je verbouwt terwijl het schoolgebouw open blijft. Communiceer ook als het tegenvalt, of als je tegen onverwachte obstakels aanloopt.

Tenslotte

Door mijn vertrek bij de scholengroep aan het einde van dit schooljaar ga ik de realisatie niet meer meemaken. Ik wens iedereen heel veel succes en hoop een uitnodiging te krijgen voor de officiële opening. ■

Bibliotheek in de Aula

De kunstvakken krijgen een nieuwe behuizing. In gesprek met docent Noor van der Brugge.

We willen de kunstvakken op het CLZ duidelijker op de kaart zetten.

Hoe zijn de verbouwingsplannen voor de vakgroep Kunsten?

De verbouwingsplannen van het CLZ komen voor de vakgroep Kunsten op een heel gunstig moment. De vakgroep Kunsten is vanaf begin 2020 bezig inhoudelijk een vernieuwingsslag te maken en om de samenwerking tussen de deelsecties

muziek/drama afdeling in het hart van de school! Natuurlijk is de geluidsbeheersing van het grootste belang in een school. Daarom worden de oude vloeren en de oude muren van de nieuwe lokalen voor een groot deel afgebroken en weer helemaal opnieuw opgebouwd. Dit is wel een zeer kostbare zaak maar uiteindelijk de

kun je inderdaad zien dat op zolder oorspronkelijk een tekenlokaal was. Zo ontworpen dat er door het kolossale raam met noorderlicht gewerkt kon worden. Die ramen zijn er nog steeds en die gaan we weer dankbaar gebruiken voor ons vak! Heel bijzonder dat het vak beeldend nu weer terugkeert naar die mooie oude plek. Het lokaal dat er is wordt ook nog flink uitgebreid. Aansluitend wordt er op zolder een tweede lokaal gemaakt. Hiervoor worden nieuwe dakramen gemaakt aan de achterzijde. De lokalen worden groter dan de huidige lokalen; er

Kijk je naar de oude bouwtekeningen uit 1920 dan kun je inderdaad zien dat op zolder oorspronkelijk een tekenlokaal was. Zo ontworpen dat er door het kolossale raam met noorderlicht gewerkt kon worden. Die ramen zijn er nog steeds en die gaan we weer dankbaar gebruiken voor ons vak! Heel bijzonder dat het vak beeldend nu weer terugkeert naar die mooie oude plek.

muziek, drama en beeldend intensiever te maken. We willen de kunstvakken op het CLZ duidelijker op de kaart zetten. De verbouw gaat hier zeker bij helpen!

Hoe gaat de vernieuwbouw dit proces ondersteunen?

In de afgelopen jaren is er een soort natuurlijke samenwerking ontstaan tussen de vakken muziek en drama (denk aan de fantastische producties van The Bright Music Night en Virtuoso). Die samenwerking kan door de verbouwing nog uitgebreid worden doordat de lokalen muziek en drama nu naast elkaar komen te liggen. Beide lokalen, die op de eerste verdieping komen te liggen, worden state-of-the-art ingericht, en bovendien krijgt muziek er drie aparte muziekstudio's bij, waarin door muziekbandjes geoefend kan worden. Voor de lokalen drama en muziek ligt een grote gezamenlijke ruimte die ook afgesloten kan worden naar de gang toe. Ook hier kan geoefend worden of samen-gewerkt. Eigenlijk ontstaat er een aparte

beste aanpak om geluidsoverlast te voorkomen.

Hoe is de situatie voor de beeldende vakken?

Ook voor de beeldende vakken zal meer samenwerking mogelijk worden omdat twee lokalen pal naast elkaar komen te liggen. Onze fraaie atelierzolder op de eerste verdieping blijft natuurlijk gehandhaafd. Het mooie is, dat op de zolder twee grote sfeervolle lokalen worden gebouwd en ingericht voor de beeldende vakken. Echt top! Het grappige is, dat we op die manier weer terug in de tijd gaan, toen de school werd gebouwd. Het tekenonderwijs was van het begin af aan op zolder gesitueerd. Dat had onder andere met de noodzakelijke lichtval te maken. Kijk je namelijk naar de oude bouwtekeningen, dan

kan dus ook meer wat allerlei technieken betreft: een klas laten schilderen aan schildersezels, meer 3-dimensionaal werk, enzovoort. Bovendien worden het echt avontuurlijke ruimtes, met een oude schacht nog onder het torentje waar destijds de klepel van de klok in hing. We willen heel graag in die sfeervolle ruimte wat "schatten" plaatsen. We denken zelfs, dat het op die manier een soort Harry Potter-achtige sfeer kan krijgen. De zolder heeft dat sowieso al een beetje. Heel bijzonder en een aanwinst voor ons vakgebied. ■

Bètavakken krijgen nieuwe vleugel op de eerste verdieping

Met de vernieuwbouw van het CLZ krijgt de bètavakgroep (Biologie, Natuurkunde, NLT, Scheikunde, Techniek) op de eerste verdieping een prachtige nieuwe vleugel, waarmee een paar lang gekoesterde wensen van de bèta's in vervulling gaan.

Al langere tijd is er sprake van ruimtegebrek voor de exacte vakken. De roostermakers hebben er een flinke klus aan om deze lessen zoveel mogelijk in de vaklokalen te roosteren, en er wordt regelmatig

wer wordende samenwerking tussen de bètavakken. Het vak Natuur, leven en technologie (NLT), waarin onder leiding van steeds wisselende docenten vanuit de verschillende disciplines aan vakoverstij-

gende lokalen en leerlingwerkplekken. Het lab wordt bovendien groter dan het nu is, zodat er makkelijker door kleine groepjes leerlingen gewerkt kan worden, onder toezicht van een docent of TOA. Zo kunnen bijvoorbeeld practica worden ingehaald, of experimenten uitgevoerd voor een profielwerkstuk. De Makerij, die nu nog in een van de technieklokalen gesitueerd is, krijgt een eigen ruimte. In de Makerij staan een draaibank, een 3D-printer en andere geavanceerde apparaten, waarmee geïnteresseerde leerlingen na schooltijd onder begeleiding mogen werken. Ook wordt de Makerij steeds vaker gebruikt voor profielwerkstukken. In de nieuwe opzet wordt de Makerij beter toegankelijk en dus beter te benutten. Er komt in de nieuwe vleugel ook meer ruimte voor de leerlingen om zelfstandig

Helaas bevinden de natuurkundelokalen en de technieklokalen zich momenteel op diverse plekken in de school, wat voor veel geloop zorgt en de samenwerking minder makkelijk maakt. In de nieuwe vleugel komen alle bètalokalen bij elkaar te liggen.

lesgegeven in lokalen die niet geschikt zijn voor practica of demonstratieproeven. Enkele bètalokalen zijn bovendien te klein om er een grote lesgroep in onder te brengen.

Met de invoering van het vak Natuur, leven en technologie voor de bovenbouw havo en de ontwikkeling van Technologie & toepassing voor het vmbo zal de behoefte aan specifieke bètalokalen alleen nog verder toenemen. Verder zijn de inrichting en technische installaties hier en daar dringend aan vervanging toe. De vernieuwde bètavleugel zal in deze behoeften voorzien, met een tiental ruime lokalen die allemaal geschikt zijn voor technisch en experimenteel werk.

Een andere ontwikkeling is de steeds nau-

gende modules wordt gewerkt, is hierbij een goede aanjager gebleken. Maar ook op andere vlakken zoeken de bèta's steeds meer de samenwerking op.

Sinds enkele jaren zijn in de onderbouw de vakken Natuurkunde en Techniek gecombineerd tot één vak, zodat de samenhang tussen wetenschap en techniek beter belicht kan worden. Helaas bevinden de natuurkundelokalen en de technieklokalen zich momenteel op diverse plekken in de school, wat voor veel geloop zorgt en de samenwerking minder makkelijk maakt. In de nieuwe vleugel komen alle bètalokalen bij elkaar te liggen.

Het bètalab krijgt een centralere positie en wordt beter verbonden met de omrin-

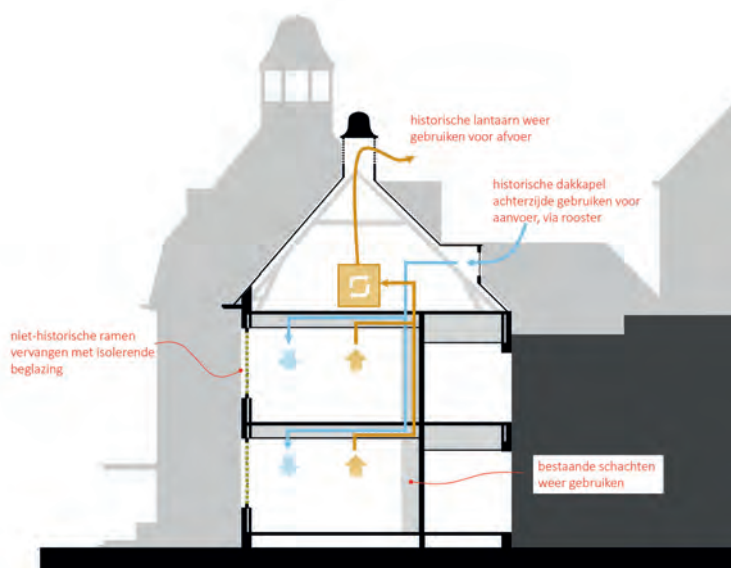
te werken. Op drie plaatsen in de bètavleugel worden werkplekken ingericht: één in de buurt van de lokalen techniek, natec en biologie, één in het midden, tussen de biologie- en natuurkundelokalen en met uitzicht over het sportveld, en één tegenover het bètalab en de scheikundelokalen. Tijdens de les kunnen groepjes leerlingen in opdracht van de docent op deze plekken aan de slag om opgaven uit te werken of eenvoudige proefjes uit te voeren. Ook kunnen leerlingen hier buiten de lessen om rustig aan hun huiswerk of profielwerkstuk werken. Door de open opzet worden leerlingen uitgenodigd contact te zoeken met docenten en TOA's.

Met al deze verbeteringen zullen we nog beter kunnen werken aan gevarieerd en inspirerend bèta-onderwijs. ■

Architect Herman Bakker

Architect Herman Bakker over duurzaamheid en draagvlak

Het is natuurlijk de bedoeling dat er straks een schoolgebouw ontstaat dat een veel betere energieprestatie heeft dan nu. Hier zullen we een heel aantal maatregelen voor uitwerken. Belangrijkste onderdeel is wel, dat we een compact geheel maken van de school met veel minder oppervlak van evels omdat de verschillende bouwdelen verbonden worden. Verder is het verbeteren van de gebouwschil belangrijk en streven we naar een beter binnenklimaat met voldoende frisse lucht en veel daglicht.

Het is mijn doel dat er straks een schoolgebouw ontstaat dat werkt zoals het bedoeld is. Hiervoor is het voor mij belangrijk dat ik regelmatig contact heb met de toekomstige gebruikers: de docenten, het onderwijsondersteunend personeel, de schoolleiding. Tweewekelijks bespreken wij het plan in een Projectgroep om de voortgang te bespreken en om reactie te krijgen vanuit de school op het ontwerp. In de projectgroep zijn een aantal docenten vertegenwoordigd vanuit verschillende vakgroepen.

Verder zijn er per vakgroep Werkgroepen samengesteld waarin docenten gezamenlijk de plannen bespreken en hun reactie terugkoppelen naar mij als architect. Op deze manier zijn er veel docenten en medewerkers betrokken tijdens het ontwerpproces. Dit geeft mij de mogelijkheid om het gebouw als een maatpak voor het CLZ vorm te geven.

Architectuur laat altijd een tijdsbeeld zien. In de jaren '80 werd er anders over onderwijs en architectuur gedacht dan nu. Wat blijvend van waarde is, is de kwaliteit van een gebouw. Ik vraag me best wel eens af hoe men over 20 jaar naar het ontwerp kijkt dat ik nu aan het maken ben. Ik ben er zeer van overtuigd dat het niet de kwalificatie 'respectloos' zal krijgen. Ik hoop erg dat straks terug is te zien waar wij als bureau voor staan: zorgvuldige creativiteit.

Overleg architect en vakgroep Kunsten

Muziek, Drama en Beeldend hebben allen één of twee docenten die als afgevaardigden meedenken met het ontwerpproces en dit weer bespreken met de andere sectieleden. Op 1 december jl. vond een live overleg plaats met architect Herman Bakker en directielid Maarten Bakker van bureau Hoogevest.

De tekeningen kwamen op tafel en er is uitgebreid met iedere sectie tot in detail overlegd; dit waren heel fijne en actieve bijeenkomsten. De docenten konden als expert precies aangeven wat een kunstlokaal tot een goed werkbaar lokaal maakt.

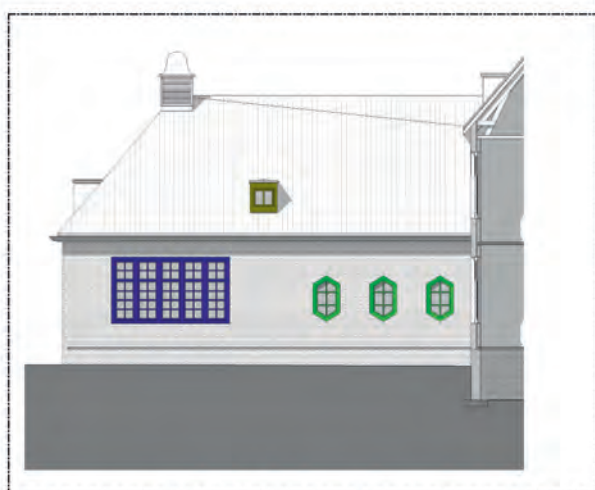
De architect en bouwkundige dachten mee en droegen en tekenden (soms ter plekke) oplossingen.

We verheugen ons nu natuurlijk nog meer om onze intrek te nemen in de nieuwe kunstlokalen!

VOORGEVEL

GEVEL LINKER VLEUGEL

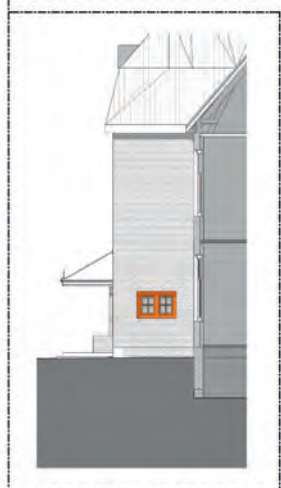

LINKER GEVEL ENTREE

- kozijntype 1
- kozijntype 2
- kozijntype 3
- kozijntype 4
- kozijntype 5
- kozijntype 6
- kozijntype 7
- kozijntype 8
- kozijntype 9
- kozijntype 10

RECHTER ZIJGEVEL

RECHTER GEVEL ENTREE

GEVEL RECHTER VLEUGEL

Duurzaamheid

Ook op het gebied van duurzaamheid heeft het CLZ een grote ambitie. Deze ambitie betreft zowel het nieuw te bouwen en te renoveren gedeelte als het monumentale gebouw. Het streven is: van energielabel E naar energielabel A.

Daarbij zal er minder buitengevel zijn en komt er een beter binnenklimaat met voldoende frisse lucht en veel daglicht. Ook de ramen en kozijnen worden op zorgvuldige wijze (energetisch) verduurzaamd, rekening houdend met de monumentale waarde, en door de gehele school worden de bestaande armaturen vervangen door LED-verlichting.

van
hoogevest
architecten

Van Hoogevest Architecten
Westingel 9 / 3811 BA Amersfoort / T 033 - 4631705
bureau@vanhoogevest.nl / www.vanhoogevest.nl

2.2141.9	Christelijk Lyceum Zeist Lindenlaan 23, 3707 EP te Zeist KOZIJNEN MONUMENTAAL	
MON-GE	overzichtstekening kozijntype monumentaal	Status : DEFINITIEF
Schaal : 1:100		
Wijziging	A : C : E :	
	B : D : F :	

Bijeenkomsten leerlingen en architect

Op 1 december heeft architect Herman Bakker aan twee groepen leerlingen de verbouwingsplannen gepresenteerd en met hen daarover gesproken.

Eén groep bestond uit een volledige klas brugklas leerlingen, de andere groep uit afgevaardigden uit de klassen 1 t/m 6 en uit de drie afdelingen: vmbo, havo, vwo.

Beide bijeenkomsten waren bijzonder leuk; de leerlingen waren zeer geïnteresseerd en enthousiast! Zij dachten vanuit hun beleving als leerlingen goed en praktisch mee over de vormgeving en consequenties voor het gebruik. De architect was blij verrast met hun inbreng! Een aantal van hun opmerkingen wordt meegenomen in de plannen.

Ik vond het erg mooi dat er nu een soort oud stuk is en dan ook een heel modern stuk. Ik vind het ook fijn dat er iets meer zitplekken komen. Ik vind het wit en het hout heel erg goed matchen en denk dat het er heel erg goed gaat uitzien.

Olivier

Toen de architect er was vond ik het wel leuk om te zien hoe alles er over een paar jaar uit gaat zien. Ik vond het nieuwe ontwerp van de school heel modern maar ook heel mooi. Ik vind het ook heel fijn dat als ik ergens in lokaal 117 zit dat ik dan niet helemaal moet omlopen om naar bijvoorbeeld lokaal 203 te gaan. Ik vind dat ze het slim hebben bedacht omdat je straks heel makkelijk van lokaal naar lokaal kan lopen. Ik kan niet wachten tot de nieuwbouw af is.

Eline

Ik vind de nieuwe plannen wel veel mooier dan wat het nu is, want ik krijg meer een blij

gevoel bij de mooie witte muren dan de grijze muren van nu. Van binnen is het ook veel mooier en fijner denk ik want de binnenkomst is veel fijner dan nu lijkt mij. Ook vind ik het fijn dat er wat meer zitruimte is en dat er een soort van nog een kantine is kwa zitplaatsen. Ook lijkt het me fijn dat we niet meer via buiten van het ene gebouw naar het andere gebouw hoeven te lopen.

Ties

Laatst hebben we met een architect gesproken over de verbouwing van de school.

Ik voelde me vereerd dat wij als klas die die kans kregen. De architect vertelde ons meer over hoe de school eruit gaat zien, wat blijft en wat niet, hoe bepaalde lokalen eruit gaan zien enz. Ik vond het heel interessant om te weten en heb er dan ook meer van geleerd. Ik vind hoe het gebouw eruit gaat zien, wel echt heel erg mooi.

Er is alleen één ding waar ik over twijfel, en dat is of het oude gedeelte en het nieuwe wel

bij elkaar gaan passen. Verder was de architect erg vriendelijk en had genoeg tijd om onze vragen te beantwoorden. Ik ben blij dat we dit hebben mogen zien en ik ben er zeker van dat het iets heel moois wordt!

Danique

Ik vind de school nu eerlijk gezegd niet zo mooi daarom vind ik het erg leuk dat het gaat veranderen. Ik vind hoe het gaat worden erg mooi. Ik ben heel benieuwd.

Diederik

Ik vond het een heel leuk plan. Het ziet er modern uit en ik vind dat erg mooi. Het is ook goed dat het oude gebouw en het nieuwe gebouw goed samengevoegd worden op een mooie manier. Het ziet er ruimer uit en er zijn meer pauzeplekken.

Roos

Hier is is mijn stukje over de nieuwbouw. Ik vind het er super leuk uitzien, zeker als ik kijk naar hoe het er nu uitziet, want nu ziet het er op sommige plekken best wel oud uit. Als ik dan zo kijk naar hoe het eruit zou gaan zien, vind ik dat een stuk leuker. Ook hoe je dan binnenloopt in de school. Het wordt gewoon een stuk moderner en dat lijkt mij een stuk leuker. Dat is mijn mening over de verbouwing.

Jim

Toen ik hoorde dat de architect van het architectenbureau komt die de Dom restaureert,

was ik wel van 'wauw'. De afbeeldingen van het gebouw wanneer de bouw klaar was zag er mooi en modern uit, alleen die witte kleur was wel een dingetje (daarvoor wordt nu gezorgd). De architect had goed nagedacht over de gangen, want hij bedacht dat er één lange gang komt die je langs (bijna) alle lokalen gaat.

Een ding wat ik hoop is dat hij wel nog een paar zij-gangetjes en zij-trappetjes zodat die lange gang die zo druk wordt tijdens looptijd. Maar als een geheel is het een heel goed plan voor de nieuwbouw.

Rick

Ik vond het een heel erg goede uitleg en ik snap nu helemaal wat het gaat worden. Ik vond de uitleg goed want hij vertelde het in detail en vroeg ook aan ons wat wij ervan vonden, en ik snap nu ook hoe het schoolgebouw eruit gaat zien. Ik denk dat het heel erg mooi gaat worden maar vooral ook handiger doordat er meer gangen komen. Ik vond het ook leuk dat we mochten kiezen of we voor het nieuwe plein plaatje 1, 2 of 3 wilden en wat ook fijn is, is dat als het regent je door de gangen naar het andere deel kan lopen.

Laurens

Ik vind het super mooi en kan niet wachten tot het klaar is. De architect legde het goed uit en vertelde veel details. Ik vind het ook leuk dat we voor het nieuwe plein voor de gymzaal mogen kiezen wat we willen één, twee of drie. Het wordt ook veel handiger om naar je lokaal te lopen nu moet je soms via buiten dan wordt je nat. Of je moet soms door het hele gebouw lopen om er te komen. En de lokalen voor proefjes gaan er ook heel mooi uit zien. En je hebt voor de fietsenkelder een betere uitgang.

Floris

Over vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen

Dat gaat niet zomaar: het CLZ uitbreiden en renoveren. In het monumentale, tevens te behouden, deel zouden wel huismussen, vleermuizen en gierzwaluwen kunnen broeden door de aanwezigheid van ruimtes onder de dakpannen. Omdat de school ook werkzaamheden aan de oudbouw gaat uitvoeren, is nader onderzoek verricht of zich nestelplekken bevinden van huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen in of rondom CLZ..

Naar aanleiding van een verkennend flora- en fauna-onderzoek zijn er in de zomerperiode van 2020 veldonderzoeken uitgevoerd naar vleermuizen, gierzwaluwen en de huismus. Uit deze veldonderzoeken is gebleken dat er binnen het plangebied drie zomer-verblijfplaatsen en vijf paar territoria van de gewone dwergvleermuis, een zomer-verblijf van de laatvlieger en een nest van een koolmeesje zijn aangetroffen in CLZ. De aanwezigheid van de gierzwaluw en huismussen kan worden uitgesloten.

Voor de verbouwwerkzaamheden worden enkele vleermuisverblijfplaatsen aangetast waardoor er hiervoor een ontheffingsaanvraag is ingediend bij de provincie Utrecht. Voorafgaand aan de uitvoerwerkzaamheden worden de verblijfplaatsen zorgvuldig en op ecologische wijze aangepakt. Tijdelijke vleermuiskasten aan de gevel van de gymzalen zijn reeds opgehangen.

Daarnaast bestaat het plan om voldoende nestruimte op te nemen in het definitief ontwerp.

Het is een reëel plan voldoende nestruimte op te nemen in het definitief ontwerp.

Verduurzaming als opgave

Eén label, twee gebouwdelen

Naast de functionele en logistieke opgave om te komen tot één integraal schoolgebouw waarbij de vakgroepen als clusters zijn ingepast is er ook de doelstelling om te komen tot een verduurzaamd schoolgebouw.

Na renovatie en uitbreiding zal de gehele school voldoen aan energielabel A. De maatregelen die hiervoor benodigd zijn, zijn afgewogen voor zowel het monumentale gebouwdeel als het niet monumentale bouwdeel. Uitgangspunt is hierbij dat er geen of zeer beperkt monumentwaarde verloren mag gaan ten koste van de verduurzamingsmaatregelen.

Energiebesparing

Overigens is de integrale ontwerpaanpak de basis voor de grootste energiebesparing. Door het verbinden van de losse delen van het gebouw ontstaat er een veel compacter gebouw met ca 30% minder geveloppervlak ten opzichte van de bestaande situatie. Voor een deel is dit de monumentale buitengevel die binnengevel wordt. Energetisch is dit een grote verbetering. De verduurzamingsmaatregelen bevatten twee delen: bouwtechnische maatregelen en installatietechnische

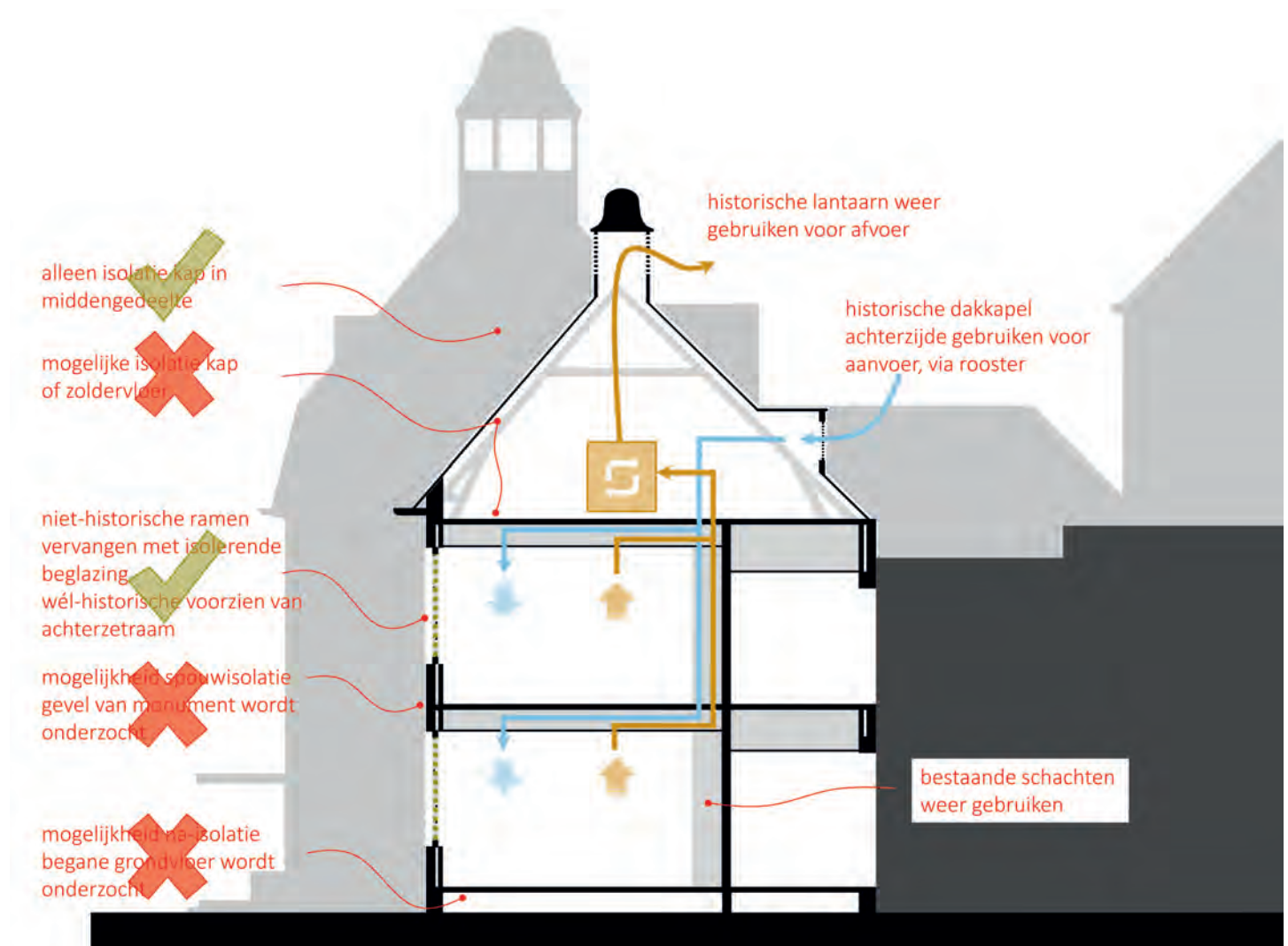
maatregelen. Samen bepalen ze de energieprestatie van het gebouw.

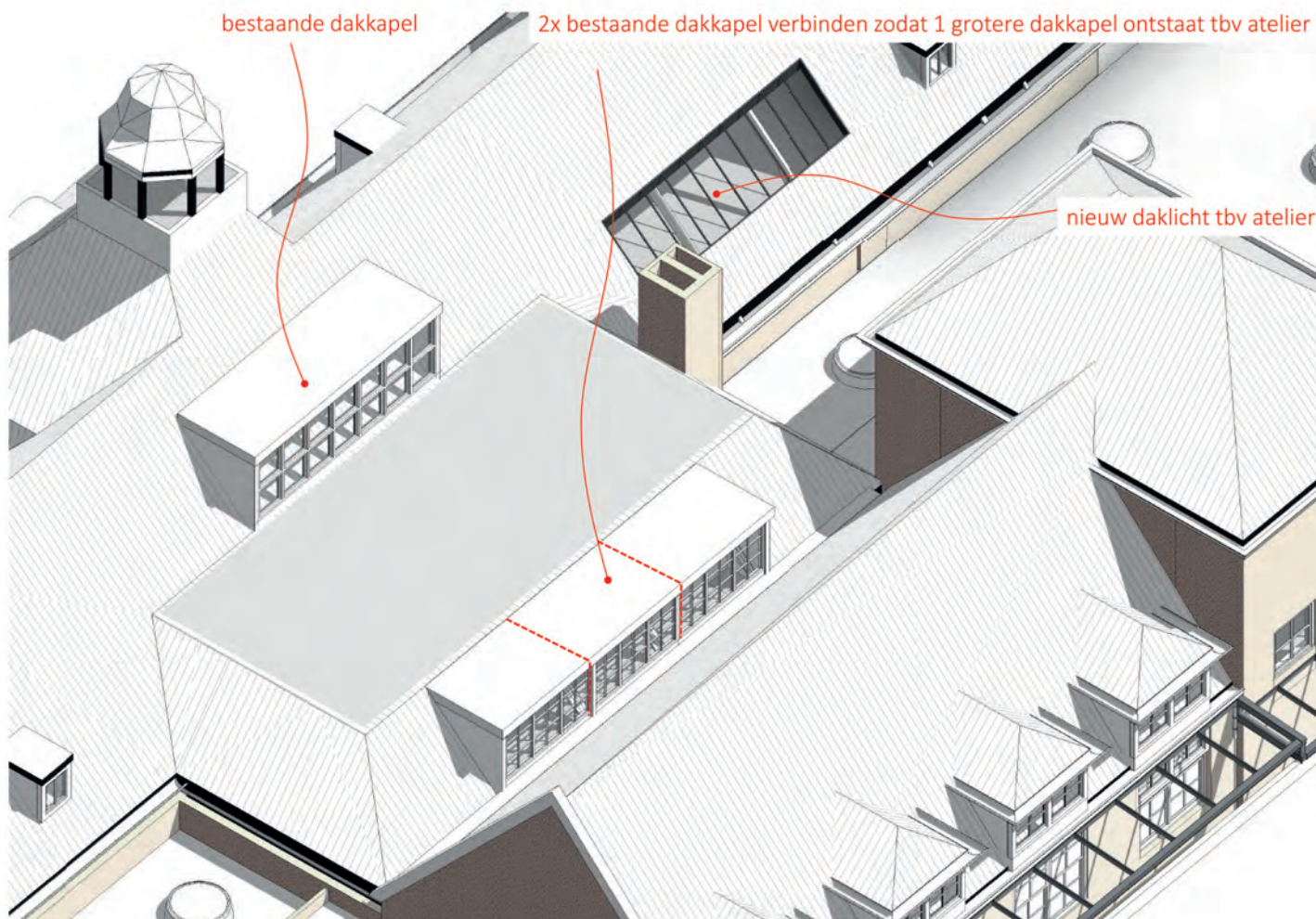
Bouwtechnisch is ingezet op het verbeteren van de isolatiewaarden van de buitenschil.

Beglazing

Dit betekent dat alle beglazing straks goed isolerend is uitgevoerd (dubbel glas i.p.v. enkel glas) voor het gedeelte van de vernieuwbouw. Voor het monumentale deel van het gebouw worden de aluminium ramen met enkel glas vervangen door

nieuwe aluminium ramen met dubbele beglazing. Dit zijn ramen die reeds eerder zijn vervangen en deze zijn dus niet oorspronkelijk. De overige monumentale ramen (veelal stalen ramen in houten kozijnen) blijven behouden en worden aan de binnenzijde voorzien van achterzetramen. Enkele houten ramen worden vervangen door nieuwe houten ramen waarbij dubbele beglazing kan worden toegepast. Dit geldt voornamelijk voor de ramen op de te verbouwen zolderverdieping.

De combinatie van deze technische en bouwkundige maatregelen resulteert voor dit schoolgebouw in energielabel A, het hoogste energielabel.

Dak

De platte daken van de vernieuwbouw worden voorzien van extra dakisolatie en nieuwe dakbedekking. De kappen van het monument worden niet geïsoleerd, uit-gezonderd het middendeel waar straks ateliers worden gerealiseerd. Hier zal het dak van binnenuit worden geïsoleerd.

Gevels

Nieuwe gevels worden gemaakt conform de huidige nieuwbouweisen. Bestaande gevels blijven zoals ze zijn en worden niet voorzien van (extra) isolatie. Uitsluitend de ramen worden vervangen in het niet monumentale deel. De historische gevels worden ook niet voorzien van isolatie.

Ook hier wordt uitsluitend de beglazing vervangen of aangevuld met achterzetramen.

Installaties

Installatietechnische verbeteringen zorgen ervoor dat er straks in het gehele gebouw mechanisch wordt geventileerd. →

Dakkapellen worden voorzien van isolerende beglazing

Historisch glas, raam en kozijn ongewijzigd

Los van het verplichte karakter, biedt het Energielabel interessante info. De hoogte van het label (A = zeer energiezuinig, G = zeer energie-onzuinig) geeft een indicatie van de energiezuinigheid van het gebouw. Met oog op de exploitatielasten, een relevant gegeven bij afweging voor huisvestingsvraagstukken.

De gehele binnenverlichting is al deels vervangen door LED-verlichting

Dit verbetert het binnenklimaat en hangt samen met het verbeteren van de isolatie van de buitenschil. Het monument bevat op dit moment nauwelijks een ventilatiesysteem. Om dit wel te realiseren is onderzoek gedaan naar de oorspronkelijke ventilatiewijze.

Ventilatie

Door middel van hoge te openen ramen werd verse buitenlucht de ruimtes binnengelaten. Via roosters en schachten werd er middels natuurlijke trek lucht afgevoerd naar de kenmerkende daklantaarns die nu nog aanwezig zijn op het historische dak. Om te voorkomen dat er nieuwe roosters in de ramen of gevels van het monument zouden worden ingepast is opnieuw gebruik gemaakt van de historische lantaarns. Ze worden opnieuw gebruikt om lucht af te zuigen

die door (deels bestaande) schachten vanuit de lokalen wordt geleid naar de lantaarns. De toevoer van verse lucht wordt via raamvullende roosters in een aantal monumentale dakkapellen aan de achterzijde van de zolder gerealiseerd. Via schachten en te vernieuwen verlaagde plafonds in de lokalen en verblijfsruimtes wordt de lucht aan- en afvoer per ruimte naar de juiste plek gebracht. De technische installatie is hiermee nagenoeg onzichtbaar ingepast in de monumentale ruimtes.

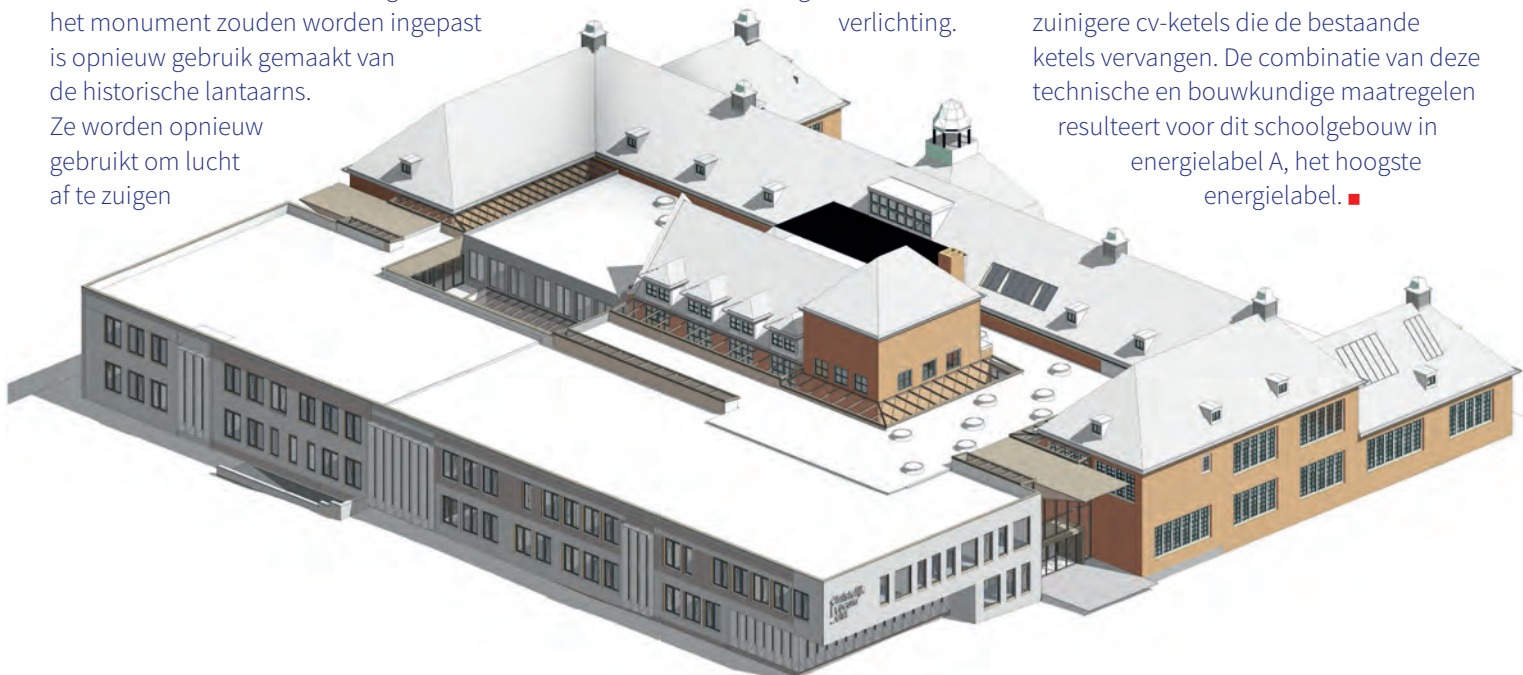
Verlichting

De gehele binnenverlichting wordt vervangen door LED-verlichting.

Historische lantaarn weer gebruiken voor luchtafvoer

Dit geldt voor het monumentale als het niet monumentale en het betekent dat ook de systeemplafonds vervangen worden. Er komen bovendien nieuwe, zuinigere cv-ketels die de bestaande ketels vervangen. De combinatie van deze technische en bouwkundige maatregelen resulteert voor dit schoolgebouw in energielabel A, het hoogste energielabel. ■

Ontwerp en monument, geschiedenis en toekomst

Van Hoogevest Architecten heeft voorafgaand aan het ontwerp onderzoek gedaan naar de bouwhistorie van het Christelijk Lyceum Zeist.

Samengevat zijn er vijf bouwperiodes te onderscheiden namelijk: 1920, 1954, 1961, 1985, 1997. Deze bouwperiodes worden kort omschreven om helder te maken hoe Van Hoogevest Architecten met deze gebouwdelen omgaat. Het oorspronkelijk gebouw is ontworpen door de gebroeders Stuivinga en heeft een heldere H-structuur met de meest representatieve zijde aan de Lindenlaan. De cultuurhistorische waarde van dit hoofdgebouw is hoog en de monumentwaarde vormt het vertrekpunt voor het ontwerp van Van Hoogevest Architecten.

In 1954 zijn door Ten Houte de Lange meerdere aanpassingen gedaan: aan de achterzijde zijn lokalen op de verdieping toegevoegd en ook de hoge toneeltoren is toegevoegd aan de achterzijde, aan de aula op de verdieping. De verbouwing en uitbreiding uit 1954 zijn gedaan geheel in de stijl van het oorspronkelijke gebouw en zijn op dit moment nauwelijks te herkennen als een eigen bouwperiode. Deze bouwperiode wordt door Van Hoogevest Architecten hoog gewaardeerd vanwege de zorgvuldige detaillering en samenhang met het oorspronkelijke hoofdgebouw.

In 1961 zijn door Ten Houte de Lange aan de achtergevel uitbreidingen gedaan aansluitend op de oorspronkelijke gangruimte. Opvallend is dat bij de vormgeving van een deel van de nieuwe achtergevel er een moderne contrasterende architectuur gebruikt is. Deze bouwperiode is als gevolg van de uitbreiding in de jaren '80 nauwelijks meer herkenbaar in het gebouw aanwezig. Van Hoogevest Architecten waardeert deze bouwperiode in mindere mate, maar streeft ernaar om deze bouwperiode gedeeltelijk zichtbaar te maken om de gelaagdheid van het monument te kunnen ervaren.

In 1985 zijn twee grote uitbreidingen gerealiseerd naar ontwerp van architectenbureau Bos. Beide delen sluiten aan op het oorspronkelijke gebouw en de uitbreidingen van 1961. Gevolg van deze bouwperiode is dat het monumentale gedeelte op meerdere plekken niet meer herkenbaar is. Tevens is het monument op meerdere plekken aangetast als gevolg van nieuwe stijpunten en toegangen. Deze bouwperiode is het meest herkenbaar aanwezig, maar domineert te veel ten koste van het monument. Van Hoogevest waardeert deze bouwperiode laag, vanwege de manier waarop het met het monument is omgegaan.

Omdat deze bouwperiode bovendien geen heldere logistiek kent en veel hoogteverschillen heeft, is het voor Van Hoogevest Architecten noodzakelijk om delen van deze uitbreiding te verwijderen en te wijzigen. Door het verwijderen van delen wordt het monument weer zichtbaar zodat het mogelijk wordt om de doelstelling van de opdrachtgever te realiseren.

In 1997 is aan de achterzijde een losstaande uitbreiding gerealiseerd naar ontwerp van Timo bij't Vuur. Op de verdieping is een overdekte loopbrug gemaakt die aansluit op het toen reeds bestaande schoolgebouw. De vormgeving van dit bouwdeel is nagenoeg gelijk aan dat van Bos, het heeft dezelfde gevelarchitectuur. Van Hoogevest Architecten waardeert dit bouwdeel laag, en gebruikt het bouwdeel in het nieuwe ontwerp als 'te renoveren'.

Voor Van Hoogevest Architecten is het uitgangspunt dat het monumentale gedeelte van het gebouw behouden blijft en beter beleefbaar wordt in de nieuwe situatie. Juist de rijke schakering van de verschillende bouwperiodes vraagt om een integrale ontwerpaanpak waarbij het contrast tussen monumentaal en niet-monumentaal vergroot wordt. Dit gebeurt in opdracht van de school vanuit de overtuiging dat het monument meerwaarde krijgt door een helder en sterk contrast met de niet monumentale delen, waarbij tegelijk een heldere samenhang ontstaat tussen de verschillende delen in het gebouw. ■

Zie ook:

Bouwhistorische verkenning met

waardestelling Projectnummer: 0144

**©Belfort Cultuurhistorie en Monumenten,
27 november 2020**

<http://www.tijdbeeld.com/project/christelijk-lyceum?token=9YFLHJKB>

CLZ Project Organisatie

De organisatie van het project renovatie Christelijk Lyceum kent een centrale bouwbegeleiding. Deze is in handen van het bouwbegeleidingsbureau HEVO. De projectorganisatie bestaat uit twee bouwteams: het projectteam en het ontwerpteam. Het projectteam richt zich met name op de inrichting en het functionele ontwerp. Het ontwerpteam richt zich met name op de technische uitwerking van het ontwerp. Tijdens elke fase van het project vindt in de stuurgroep de definitieve besluitvorming plaats.

Leden van de stuurgroep

Stan Poels, bestuurder
Rob Bijeman, rector
Kees van Domselaar, plv. rector
Mike van Schoonderwalt, bouwbegeleiding
Nick Opbroek, projectbegeleider HEVO

Leden projectteam

Rob Bijeman, rector
Kees van Domselaar, plv. rector
Dick Platenkamp, afdelingscoördinator
Noor van der Brugge, docent kunstvakken
Roemer Cooman, docent wiskunde
Garmt de Vries, docent natuurkunde en nlt
Maarten Bakker, directeur Van Hoogevest Architecten
Herman Bakker, architect Van Hoogevest Architecten
Mike van Schoonderwalt, projectmanager HEVO
Nick Opbroek, projectbegeleider HEVO

Leden ontwerpteam

Maarten Bakker, directeur bij Van Hoogevest Architecten
Herman Bakker, architect bij Van Hoogevest Architecten
Bert Offringa, constructeur Swinn
Dirk van der Goot, projectleider Adviesbureau
Sijperda Hardy
Caroline Kaas, adviseur Royal Haskoning DHV
Nick Opbroek, projectbegeleider HEVO

Op de vernieuwde site www.clz.nl vind u interessante informatie over de verbouwing van de school.

<https://www.clz.nl/nieuws/clz-verbouwing-in-beeld/> ➔

Projectleden: Nick Opbroek, Mike van Schoonderwalt, Garmt de Vries, Herman Bakker, Maarten Bakker, Noor van der Brugge, Rob Bijeman, Dick Platenkamp en Kees van Domselaar (fotograaf).

Colofon

Uit de bouwkeet

Informatiebulletin over bouwkundige ontwikkelingen op het Christelijk Lyceum Zeist
Nummer 2 - februari 2021

Redactie: Kees van Domselaar en Garmt de Vries
Vormgeving en drukwerk: Pieter Troost, Studio Sanhaveld
Met dank aan: Noor van der Brugge, Rob Bijeman, Herman Bakker en Nick Opbroek

Christelijk Lyceum Zeist
Lindenlaan 23 • 3707 EP ZEIST • 030 - 692 48 20 • info@clz.nl • www.clz.nl

